

Pagesos amb poca llet

Els productors de llet estan preocupats per la marxa del sector. Als baixos preus que els ramaders diuen que venen la llet s'afegeix el futur incert dels joves que s'hi dediquen i la legislació europea, que limita amb quotes els litres que poden donar les vaques catalanes.

Els ramaders que tenen vaques de llet continuen en peu de guerra per defensar el sector. Els mals s'arrosseguen des de l'entrada de l'estat espanyol a la Unió Europea, l'any 1986, i lluny de resoldre's com més va més s'agreugen, segons que expliquen. En canvi, per l'administració la millora no solament ha estat qualitativa, sinó que els pagesos que resten poden viure millor, després de la reestructuració del sector.

Atrapats entre dos fronts, l'administració i la indústria làctica, els ramaders catalans que produeixen llet cada dia veuen més difícil el

futur, que exigeix una professionalització del sector i la sensibilització dels governants. A tall d'exemple, des del sindicat Unió de Pagesos asseguren que fa més de sis anys que no es dona d'alta cap pagès jove en aquest sector, si no es tracta de fills de ramaders que es fan càrrec de l'explotació familiar. Des de l'any 1994 han desaparegut unes 6.000 explotacions i avui, a Catalunya, ja només n'hi ha 1.800 que es dediquen a produir llet. D'aquestes, un 73% són empreses petites i mitjanes, que no arriben a la quota dels 300.000 quilos l'any (compten la llet per quilos, no per litres).

Els pagesos es mostren crítics, per molt que reconeixin que el sector ha fet un pas important per millorar la competitivitat. La genètica del bestiar és bona, hi ha un control sanitari complet i professionalment els ramaders catalans no desdiuen gens dels de cap altre país europeu. Així i tot, consideren que la llet continua pagant-se molt per sota del preu, degut a l'esforç inversor fet aquests darrers anys. És a dir, pels pagesos la millora qualitativa de les explotacions no s'ha traduït en un augment del preu de la llet. Avui un pagès cobra entre 42 i 50 pessetes el litre de

La llet alemanya del Barça

Els pagesos es queixen sovint que no els tenen prou en compte i demanen més sensibilitat dels governants, però també de les entitats i associacions del país. I precisament una de les entitats més representatives de Catalunya els va fer el salt.

L'any 1996 el Futbol Club Barcelona va arribar a un acord amb una empresa alemanya, Milte Technologies, perquè els envasés la llet amb el nom del Barça. Segons el contracte, que tenia una validesa de tres anys, totes les ampolles i cartrons amb el nom del Barça serien de llet importada d'Alemanya que es comercialitzaria principalment a Catalunya.

Més enllà del fet, una colla d'associacions ramaderes i el sindicat Unió de Pagesos va interpretar-lo com una falta de sensibilitat del Barça envers un sector que llavors passava una crisi greu. C. P.

La genètica del bestiar és bona, hi ha un control sanitari complet i els ramaders catalans no desdiuen gens dels de cap altre país europeu.

Així i tot, pensen que la llet continua pagant-se molt per sota del preu, degut a l'esforç inversor fet en aquests darrers anys.

llet, segons l'empresa compradora, la neteja i el valor proteínic. En canvi, el consumidor pot arribar a pagar fins a 170 pessetes per un litre de llet en un supermercat; un preu que consideren alt, quan l'única cosa que hi han fet és tractar-la i envasar-la.

El responsable del sector lleter de la Unió de Pagesos, Manel Escolà, acusa la indústria làctica de tractar els petits ramaders de forma caciquil, amb rebaixes de preu sense miraments: "Mentre cada dia ens obliguen a fer un producte millor, ells en fan el que volen, dels preus".

Des de la indústria, ben altrament, asseguruen que no hi acords per a fixar els preus i que cada empresa fa la seva política. Cap responsable del Gremi de les Indústries Làctiques Catalanes no ha volgut parlar en nom de l'associació, i només un, que no es vol identificar, discrepa dels pagesos, si bé reconeix que cada indústria imposa el preu de compra al ramader. Això sí, les indústries reconeixen que hi ha manca de llet a l'estat espanyol i que es va fer una mala negociació amb la Unió Europea l'any 1986, quan es va acordar la política de quotes de llet. Ara, una de les solucions que apunten tant els pagesos com la indústria és de fer una aposta clara per crear una interprofessional del sector de la llet.

El sector de l'estat espanyol és controlat per tres grans empreses. Entre les més importants es desta-

quen Puleva, que controla el 36% del mercat, seguida de Pascual i Indústries Peñasanta, de capital francès i que domina, entre algunes més, la catalana ATO. Aquestes dues darreres, controlen un 40% més, i la resta es reparteix entre petites empreses. Pel que fa a Catalunya, les grans indústries són de capital estranger, espanyol o d'un altre origen, no pas català. L'última gran adquisició de la indústria lletera espanyola ha estat la de Granges Castelló (Castillo) de Mollerussa, comprada per Puleva. L'altra empresa, Letona-Cacaolat, és ara, en part, propietat d'una empresa italiana.

Des del sindicat Unió de Pagesos afirmen que la indústria té el control absolut dels preus de la llet i, segons Manel Escolà, "abusa del poder i imposa les mesures i els preus que volen, la majoria de vegades per decret".

Per la seva banda, el director general de Producció i Indústries Agroalimentàries de la Generalitat de Catalunya, Gustau Garcia Guillament, creu que és exagerat de dir que la indústria imposa els preus, perquè avui a l'estat espanyol hi ha 800 compradors de llet; "no hi ha oligopol i, a sobre, el Laboratori de la Interprofessional del Sector Lleter també ajuda a establir uns preus equitatius". Segons explica Gustau Garcia Guillament, els ramaders exageren quan asseguruen que són quatre responsables els qui imposen el preu de la llet.

La joventut no ho veu clar. A Catalunya hi ha uns cinc-cents pagesos joves dintre el sector de la llet, i no veuen que el futur sigui gaire esperançador. A la majoria, els agrada molt el bestiar, continuen el negoci per tradició familiar i veuen compensada una feina tan esclava (les vaques s'han de munyir els 365 dies de l'any i dues vegades el dia) pel rendiment de l'explotació.

Un pagès que faci uns mil litres de llet diaris i cobri unes 45 pessetes el litre pot facturar 1.360.000 pessetes el mes, si bé ha de restar-ne els costos del pinso i l'amortització de les inversions que ha de fer en maquinària i instal·lacions. Des dels sindicats opinen que, perquè sigui rendible, una explotació ha de fer un mínim de 500.000 quilos l'any, val a dir més de mil quilos diaris de llet.

Francesc Sirvent, de trenta-quatre anys, va agrupar la seva explotació amb la del seu cunyat per produir més i guanyar en qualitat de vida. Sirvent, que és veí de Bellver de Cerdanya, muny unes vuitanta vaques de llet que en produeixen uns 630.000 quilos l'any, una quantitat que considera insuficient perquè són dues les famílies que han de viure de l'explotació. Però aquest ramader, com tants altres, no pot fer més llet perquè té una quota establerta per l'administració que no li ho permet, i si en fes més, el multarien.

En Francesc Sirvent assegura que per guanyar-se bé la vida hau-

ria de produir uns 700.000 quilos de llet l'any per unitat, és a dir per home que treballa en una explotació. Sirvent ven la llet a la Cooperativa Cadí, a un preu raonable, segons ell, entre 49 i 51 pessetes el litre. Amb tot, d'allò que més es queixa és de les traves de l'administració, sigui per iniciar una explotació, sigui per continuar treballant. Afirmar que molta gent, abans de millorar l'explotació i vista la muntanya d'impediments que els imposen el departament de Medi Ambient o d'Urbanisme pleguen i s'estimen més de dedicar-se a un altre ram. "Moltes vegades les normatives són inútils perquè es fan per a tot Catalunya; per exemple, el problema dels purins no afecta en absolut els ramaders del Pirineu, però hem de complir les mateixes normatives que s'apliquen a les comarques del pla, amb saturació de nitrats al sòl".

Les lleis de França, país que visita sovint Sirvent, són molt més sensibles, sobre les normes ambientals, i el govern arriba a finançar fins el 80% de les noves explotacions en concepte d'Indemnitzacions Compensatòries de Muntanya (ICM), ens diu.

Un altre jove pagès que creu en el seu esforç, tot i les dificultats, és Joaquim Sebrà, de vint-i-sis anys, que té una explotació al municipi de Parlavà, al Baix Empordà, i que continua l'explotació del pare perquè li agrada el que fa. Sebrà, que produeix uns 760.000 quilos de llet anuals, afirma que la lluita ha de ser constant i que, als llocs turístics, i afegida a tots els entrebancs amb què topa el sector, s'hi han de sumar la pressió urbanística i el gran nombre de visitants. Per Sebrà no s'han de demanar subvencions per a tot, sinó que no hi hagi tants entrebancs; "fins i tot per vendre un vedellet ens fan anar a l'oficina comarcal d'agricultura amb un munt de papers i de burocràcia que l'única cosa que fa és

que molts acabin avorrint la professió". Aquest jove empordanès assegura que no tot han de ser queixes, però sí que s'han de combatre els abusos de la indústria, que actualment actua com un monopoli.

Política de racionament. El sector de la llet i el de l'avellana són dels més reivindicatius de Catalunya. La política de racionament, a base de quotes de llet, ha estat un dels principals problemes del sector. Aquest sistema es va fer l'any 1991 amb una assignació provisional, basada en una declaració dels litres que els pagesos

produïen, feta el 1986. L'any 1991 els van donar els litres que havien declarat el 1986 més un 95% de la diferència dels que produïen cinc anys més tard. A aquesta mesura, s'hi van afegir els plans d'abandonament: els pagesos que volien s'hi podien acollir venent a l'estat o a uns altres ramaders la seva quota làctica.

El director general de Producció i Indústries Agroalimentàries de la Generalitat de Catalunya, Gustau Garcia Guillaument, afirma que el règim de quotes en general ha funcionat bé; "com a exemple només cal dir que l'any 1992 hi havia a Catalunya 8.000 pagesos que es repartien 550.000 tones de llet i avui prop de 2.000 pagesos poden produir la mateixa quantitat". Segons Garcia Guillaument els pagesos han millorat en tots els sen-

tits; no solament els de les grans produccions, sinó també els de les petites.

Els pagesos han hagut de viure amb la quota assignada o bé comprar-ne als productors que plegaven fins l'any 2000, que és quan hi ha hagut un nou repartiment de quotes. Si els pagesos produïen més llet de la que tenien assignada, eren penalitzats amb multes. L'estat espanyol va pagar a la Unió Europea milers de milions de pessetes l'any 1996 per haver permès més producció de la que establia la norma comunitària.

Ara fa unes quantes setmanes la Unió Europea i l'estat espanyol

ARXIU

van acordar un nou repartiment de quotes que s'assignaran d'acord amb les demandes dels pagesos i la producció que fan. A tot l'estat es repartiran unes 850.000 tones de llet; a Catalunya, 55.871. El repartiment a Catalunya s'ha basat en la producció, i s'han donat directament 25.000 quilos de llet l'any a les explotacions que poden demostrar que hi ha un jove ramader. En el repartiment s'han afavorit els productors que no arriben

al mig miler de quilos de llet l'any. Aquesta vegada el repartiment ha agradat als sindicats; així, Unió de Pagesos el troba bo, encara que insuficient per a les necessitats del sector.

El futur del sector, segons Manel Escolà, demana indiscutiblement que tots els pagesos s'uneixin, perquè hi ha moltes mancances. "Ara, és un ofici molt esclau i els costums d'avui fan que molts joves es neuguin d'entrada a fer de pagesos, i això fa el futur ben incert". Segons Escolà, els pagesos catalans es troben en un bon moment per passar amb garanties els anys immediatament vinents, però dependrà de la capacitat del sector i de la voluntat de lluita que l'horitzó sigui més o menys clar.

Carles Pont

Una de les destinacions de la llet és la fabricació de formatge. Tot i la diversitat d'aliments lactis que ofereix el mercat, els ramaders no poden produir més d'una determinada quantitat de litres.